

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»
Ilmiy ishlari va innovatsiyalar
bo'yicha prorektor
K.A. Samiyev
2025 y.

**10.00.04- Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti ixtisosligi
bo'yicha tayanch doktoranturaga kirish imtihoni**

DASTURI

Ushbu dastur "Ingliz adabiyotshunosligi va tarjimashunoslik" kafedrasining 2025 yil 13_ sentyabrdagi № 3 sonli yig'ilishda ko'rib chiqilgan va maqullangan.

Taqrizchilar:

Mizrabova J.I. – Fakultetlararo chet tillar kafedrası professori .

Ro'ziyev Ya.B.- Nemis filologiyasi kafedrası mudiri, f.f.d., prof.

10.00.04- Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti ixtisosligi bo'yicha tayanch doktoranturaga kirish sinovlari

BAHOLASH MEZONLARI

Tayanch doktoranturaga kirish sinovlari yozma ish shaklida o'taziladi. Shundan har bir variantda 5 tadan savol bo'ladi.

Talabgorning yozma ish javobiga qo'yiladigan talablar	Baholash ballari
a) berilgan savolni to'liq bilsa, uning mohiyatini tushunsa, u bo'yicha ijodiy fikrlay olsa, tasavvurga ega bo'lsa, mustaqil mushohada yurita olsa, nazariy masalalarni amaliyot bilan bog'lay olsa, xulosa va qaror qabul qilsa, o'z fikrini to'liq, ravon bayon qila olsa, savol mohiyatiga kreativ (ijodiy) yondashsa, mustaqil fikri asosida xulosalar chiqara olsa.	86-100
b) berilgan savolni yetarli darajada bilsa, uning mohiyatini tushunsa, savol yuzasidan tasavvurga ega bo'lsa, mustaqil mushohada yurita olsa, nazariy masalalarni amaliyot bilan bog'lay olsa, savolning nazariy va amaliy jihatlarini yetarlicha ochib bera olsa, o'z fikrini to'liq, ravon bayon qila olsa, savol mohiyatiga kreativ (ijodiy) yondashsa, xulosalar chiqara olsa	71-85
v) berilgan savolni qisman bilsa, u to'g'risida qisman tasavvurga ega bo'lsa, uning mohiyatini tushunsa, savol bo'yicha o'z fikrini bayon qila olsa, gramatik xatolarga yo'l qo'ysa, qisman xulosalar cniqarsa	55-70
g) berilgan savolni yaxshi bilmasa, u to'g'risida to'liq tasavvurga ega bo'lmasa, o'z fikrini to'liq bayon qila olmasa va umuman javob yozmaslik.	0-55

Dastur Buxoro davlat universitetining ilmiy kengashida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan ("30"09_2025 yil_2-son majlis bayoni)

44. www.catalunyaonline.com/
- 45 www.daf.uni-mainz.de/Bibliographien/bibtext.htm
46. www.filologia_hispamca
47. www.ngr.cs/pages/estudios/titulaciones/

Adabiyot tanqidchilik bo'yidagi

Asosiy adabiyotlar

1. M. A. R. Habib. Modern literary criticism and theory. The history. B. Ackwell Publishing 2005, pp835.
2. Julian Wolfreys. Introducing literary theories. Guide and glossary Edinburgh University Press. 2001. 332p.
3. Terry Eagleton. Literary Theory An Introduction. Blackwell Publishing. 1996. 248p
4. The Penguin dictionary of literary terms and literary theory Penguin Books 1999, p. 561.
5. The Routledge Dictionary of Literary Terms Taylor & Francis, London and New York 2006. p. 157

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Angliyskaya literatura ot 19 veka k 20, ot 20 k 21. Problemy vzaimodeystviya literaturnykh epok. - M.: [MLI RAN. 200*5g. 568 str., str. 436
2. Baxtin M.M. Estetika slovesnogo tvorchestva. - M. E>^o>^o. 19^9 - 424 s
3. Baxtin. M.M. Voprosy literaturnoy i estetiki: Issledovaniya razryz let. - M., 1975.
4. **Baxtin. M.M. Literaturno-kriticheskie statii. - M.: « Xu Jo;c^u err jy a literatura», 1986.**
5. Boboev T. Adabiyotshunoslik asoslari. - T.. O'zbekiston, 2^1 0.
6. Volkov I. Teoriya literaturnoy. - M. . 1995.
7. Davudova T.T., V.A. Pronin. Teoriya literaturnoy. Moskva.
8. Logos». 2003g., s. 114
8. Qur'onov D. Adabiyotshunoslikka kirish. - T. : >AaLj men>: > rxsb * v, 3;. 2004
9. Pospelov G.N. Teoriya literaturnoy. - M. Vusstuv V^kotx
10. Rasulov A. Tanqid, talqin, baholash wFan>*. 200t>
11. Sultonov I. Adabiyot nazariyasi. - T. : «O'qituvch 2002.
12. Xalizev V.E. Teoriya literaturnoy. - Moskva: 2(4*2

Internet saytlar

1. <http://youeng.narod.ru/teoper.html>
2. <http://vvnvw.twirpx.com>
3. <http://vvvvv.uz-translations.net>
4. <http://www.booksbooksbooks.ru>
5. <http://www.lilemma^onl me>

KIRISH

Dasturning maqsadi: tayanch doktoranturada o'qishga talabgorlarning ilmiy va ilmiy-pedagogik faoliyat olib borishga layoqatini aniqlash bo'yicha o'tkaziladigan imtihon mazmuni bilan tanishtirishdan iborat.

Dasturning vazifasi: tayanch doktoranturada o'qishga talabgorlarning o'z mutaxassisligi sohasida ilmiy va ilmiy-pedagogik faoliyat olib borish bo'yicha amaliy ko'nikma va malakalarini aniqlashga qaratilgan. Mazkur imtihon dasturi talabgorlarning quyidagi yo'nalishlar bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlashga qaratilgan savollarni o'z ichiga oladi.

-Til nazariyasi

-Kognitiv lingvistik.

-Lingvomadaniyatshunoslik,

-Lingvopragmatika

-Zamonaviy xorijiy adabiyot

-Adabiy tanqidchilik

-Adabiy oqimlar evolyutsiyasi.

Zamonaviy lingvistikada til va tafakkur, til va madaniyat, til va nutq, til va madaniyatlararo mulqot munosabatlari muhim ahamiyat kasb etganligi sababli, fanni o'qitishda til va tafakkur, til va madaniyatning o'zaro munosabatiga katta e'tibor qaratiladi.

Ixtisoslik fanidan imtihon topshiruvchi talabgorlarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi.

Talabgorlar:

tilshunoslik tarixida ro'y bergan paradigmalar siljishi, antropotsentrik paradigma xususiyatlari, zamonaviy lingvistik yo'nalishlari va an'anaviy tilshunoslikdagi fanlardan farqli jihatlarini, zamonaviy lingvistik fanining nazariy va amaliy yutuqlari.

zamonaviy lingvistik yo'nalishlaridagi turli nazariy qarashlar va konsepsiyalar to'g'risida **tasavvurga ega bo'lishi;**

zamonaviy lingvistik yo'nalishlarining terminologik apparati, qonuniyatlari va asosiy tushunchalari, asosiy tamoyillari va ularning xususiyatlari, madaniy birliklar va ularning turlari, nutqiy akt, konsept va uning turlari, freym nazariyasi va uning tahlili, bilim turlari, axborot, kategorizatsiya, konseptualizatsiya, kognitsiya, prototip, konseptual va lisoniy dunyo tasviri, kognitiv metafora, uning turlari va verballashuv xususiyatlari, pragmatikadagi kooperatsiya tamoyili, nutqiy akt turlari, pragmatik vazifalar, kommunikativ-pragmatik hodisa, xushmuomalalik tamoyili, nutqiy aktning semantik-pragmatik xususiyatlari, zamonaviy lingvistik yo'nalishlar bo'yicha mavzularni bilish va egallagan nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llashni **bilishi va ulardan foydalana olishi;**

lisoniy material bilan ishlash, muayyan nazariy masalalarga oid fikrlarni bayon etishi, ayni fikrlarga nisbatan tanqidiy munosabatini shakllantirish va ifodalash; lisoniy birliklarni tahlil qilish metodlarini (kross-madaniy tahlil, konseptual tahlil, lingvopragmatik tahlil, freym tahlil, kognitiv xarita tuzish) bilish va ularni amaliyotda qo'llash, til birliklari kognitiv va madaniy tahlilini boshqa yondashuvlardan farqli jihatlarini qiyosiy tahlil qilish, til birliklarida aks ettirilgan milliy dunyo tasvirini ifoda etuvchi milliy-madaniy bo'yoqdor lisoniy birliklarni ajrata olish, ilmiy tadqiqot jarayonida dolzarb masalalarni aniqlay olishi va til birliklarini tahlil qilishda ularning yechimini topa olish, egallagan bilimlarini o'z ilmiy tadqiqot amaliyotida qo'llash **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.**

-adabiyot taraqqiyoti ijtimoiy-tarixiy jarayonlar bilan bog'liqligi;

-zamonaviy adabiyotning metodologik tamoyillari;

-zamonaviy adabiy jarayonlar;

-badiiy adabiyot va adabiy mukofotlar;

-bestseller, muallif muvaffaqiyati va adabiy fenomenlar;

-zamonaviy adabiyot va ta'lim;

-zamonaviy adabiyot va postmodernizm;

ayol yozuvchilar adabiyotining o'ziga xosligi;

postkoloniallik va postkolonial diskurs;

adabiy jarayonni tashkil etish shakllari;

adabiyot va zamonaviylikning g'oyaviy konteksti haqida bilimga ega bo'lishi kerak.

Shuningdek,

-zamonaviy adabiyot vakillari hayoti va ijodini tahlil qilish usullari;

-zamonaviy chet el adabiyotining mintaqaviy spesifikasini aniqlash;

-turli tahlil metodlaridan foydalanish;

-turli uslub va janrdagi badiiy asarlarni tahlil qilish (qiyosiy-tipologik, qiyosiy-tarixiy, germeneytik, intertekstual, stilistik, narratologik tahlillarni amalda qo'llash) **malakalariga ega bo'lishi kerak.**

adabiy tanqidchiligi tarixi fanining evolyutsion bosqichlari;

qadimgi davr va o'rta asrlarda adabiyotshunoslik va tanqidchilikning rivojlanish tarixi;

zamonaviy adabiy tanqidchilikning rivojlanish tendensiyalari;

XIX asrda adabiyotshunoslik va tanqidchilikni rivojlanish tarixi;

Kant va G. Hegel estetikasi;

germeneytika taraqqiyoti;

Z. Freyd asarlaridagi psixologik tahlilni adabiyotshunoslik va tanqidchilikka bo'lgan ta'siri;

XX-XXI asrlarda adabiyotshunoslik va tanqidchilikni taraqqiyoti;

yirik adabiyotshunos olimlar va adabiy tanqidchilar hayoti va faoliyati hamda ularning jahon adabiyotshunosligida tutgan o'rni;

xorijiy adabiyotshunoslik rivojlanishidagi yangi tendensiyalarni;

adabiy muammolarni o'rganishda ilmiy yondashuvni;

turli adabiy oqim va yo'nalishlarga tegishli tanqidiy asarlarni;

adabiyotshunosligi va tanqidchilik tarixida milliy maktablar faoliyati va jahon adabiyotshunosligiga qo'shgan hissasi;

tanqidiy asarlarda epirizm, relyativizm, skeptitsizm mohiyati;

O'zbek va MDH olimlarining chet el adabiyotshunosligi va tanqidchiligi tarixiga oid asarlarini

adabiy tanqidchilik milliy maktablarining uslublaridan foydalana olishi;

formalistlar maktabi, Chikago tanqidchilik maktabi, neoaristotelizm, strukturalizm maktabi, feministik tanqidchilik, postkolonial tanqidchilik va adabiyotshunoslik, yangi tarixchilik tanqidchiliklarning namoyondalari tomonidan yaratilgan asarlar asosida tanqidiy esse va maqola yozish malakalariga **ega bo'lishi kerak.**

adabiy oqimlar evolyusiyasi jarayoni va konsepsiyasi, xorijiy adabiyotshunoslikning hozirgi holati, XX asrga qadar mavjud bo'lgan adabiy oqimlarning paydo bo'lishi va rivojlanish bosqichlari haqida tasavvurga ega bo'lishi;

jahon adabiyotida aks ettirilgan ijtimoiy-siyosiy vaziyat, falsafiy va estetik qarashlarni aniqlash va tahlil qilish, adabiy oqimlardagi o'xshash va farq qiluvchi omillarni anglash, adabiyotshunoslikning asosiy prinsip, metod va atamalarini turli diskurs doirasida qo'llash bilishi va ulardan foydalana olishi;

badiiy asarni stilistik tahlil qilish, turli adabiy oqimlarga mansub yozuvchilar ijodini va asarlarini tahlil qilish malakalariga **ega bo'lishi kerak.**

ASOSIY QISM

Til nazariyasi

Tillar tasnifi. Dunyo tillari. Tillar tasnifi. Tillarning genealogik tasnifi. Tilshunoslikda qiyosiy-tarixiy metod. Tillarning tipologik (morfologik) tasnifi: flektiv, agglutinativ, ajratuvchi va mujassamlashtiruvchi tillar. Areal tasnif.

Tillarining hududiy bo'linishi. Bilingvizm. Interferensiya hodisasi. Funksional tasnif.

Til - belgilar sistemasi. Belgi va belgilar sistemasi tushunchasi. Semiotika. Tilda "sistema" va "struktura" tushunchalari. Belgilar sistemasining turlari.

Til sathlari va uning birliklari. Fonologik sath. Morfemik sath. So'z yasaliishi. Leksik sath. Morfologik sath. Sintaktik sath. Gap.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli farmoni.

2. Ashurova D. U., Galieva M. R. Stylistics of Literary Text. – Tashkent: Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston milliy kutubxonasi nashriyoti, 2013.

3. Boldyrev N. N. Kognitivnaya semantika. – Tambov: Izd-vo TGU im. G. R. Derjavina, 2001.

4. Grays G. P. Logika i rechevoe obshechenie. – M.: Progress, 1985.

5. Kubryakova Ye. S. Tipy yazykovykh znacheniy. Semantika proizvodnogo slova. – M.: Nauka, 1981.

6. Deyk T. A. van. Yazyk. Poznanie. Kommunikatsiya. – M.: Progress, 1989.

7. Demyankov V. Z. Kognitivnaya lingvistika kak raznovidnost interpretiruyushchego podkhoda. – www.infoleks.ru

8. Kovshova M. L. Lingvokulturologicheskiy metod vo frazeologii. Kody kultury. – M., 2013.9. Karasik V. Yazykovoy krug: lichnost, kontsept, diskurs. – M.: Gnozis, 2004.

10. Kholshanskiy G. O. Ob'ektivnaya realnost mira v poznani i yazyke. – M.: Nauka, 1981.

11. Lakoff D., Johnson M. Metafor, kotorymi my zhivem. – M.: Izdatelstvo LKI, 2008.

12. Matveeva G. G., Lenes A. V., Petrova Ye. I. Osnovy pragmatolingvistiki. – M.: Flinta, Nauka, 2013.

13. Popova Z. D., Sternin I. A. Kognitivnaya lingvistika. – M.: Vostok Zapad, 2007. – 314 s.

14. Ashurova D. U. Proizvodnoe slovo v svete kommunikativnoy teorii yazyka. – Tashkent, 1991.

15. Aznaurova E. S. Pragmatika xudozhestvennogo slova. – T.: Fan, 1988.

16. Claus Ehrhardt, H. J. Heringer. Pragmatik. – Paderborn, 2011.

Internet saytlar

1. <http://youreng.narod.ru/teoper.html>

2. <http://www.twirpx.com>

3. <http://www.uz-translations.net>

4. <http://www.booksbooksbooks.ru>

5. <http://www.literature-online>

Axborot manbalari

24. www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi xukumat portali.

25. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari maTumotlari milliy baz.asi.

26. www.mineconomy.uz (O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot vazirligi)

27. www.mehnal.uz (O'zbekiston Respublikasi Melinat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi)

28. www.mf.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi)

29. www.stat.uz (O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi)

30. www.ima.uz (O'zbekiston Respublikasi Intellektual mulk agentligi)

31. www.academy.uz (Fanlar akademiyasi)

32. www.cognitivelinguistics.org

33. www.degruyter.com

34. www.infolex.ru

35. www.quiben.org/semantica-y-lexicologie

36. www.catalunyaonline.com/

37. www.dar.uni-mainz.de/Bibliographien/biblex1.htm

38. www.filologiajiiispanica

39. www.ngr.es/pages/estudios/titulaciones/

40. www.cognitivelinguistics.org

41. www.degyuyier.com

42. www.infolex.ru

43. www.quiben.org/semantica-y-lexicologie

Asosiy adabiyotlar

Til nazariyasi bo'yicha

1. Irisqulov M.T. Tilshunoslikka kirish. – T., 2008.
2. Yo'ldoshev I., Muhamedova S., Sharipova O., Madjidova R. Tilshunoslik asoslari. - T., 2007/2013.
3. Nurmonov A., Iskandarova Sh. Umumiy tilshunoslik. - T., 2007.
4. Muhamedova S., Yo'ldoshev I., Madjidova R., Sharipova O., To'xtamatrov X. Tilshunoslik asoslari. Elektron darslik.
5. Maslov Yu.S. Vvedenie v yazikoznanie. – M., 2007.
6. Reformatskiy A. Vvedenie v yazikoznanie. - M., 2006.
7. Popova Z.D., Sternin I.A. Obshchee yazikoznanie. - M., 2007.
8. Rasulov R. Umumiy tilshunoslik. - T., 2007/2010.
9. Sharafutdinova N.S. Teoriya i istoriya lingvisticheskoy nauki. - M., 2007.
10. William B. McGregor. Linguistics. An introduction. New York, Bloomsbury Academic Press, 2015. 430 p.
11. Keith Allan. The Oxford Handbook of the History of Linguistics. Oxford University Press London, 2013.

Zamonaviy xorijiy adabiyot bo'yicha

1. Teoriya literatury. Uchebnoe posobie: v 2-h t. / Pod red. Tamarchenko N.D. 2004. M.: Akademiya
2. Liliana Sikorska. An outline history of English literature. 2003, 529 p.
3. Oxford companion to English literature. Margaret Drabble. Oxford University press. 2000.
4. Richard Gray. A History of American Literature. Second Edition. Blackwell Publishers Ltd (I.e. 2004).

Zamonaviy tilshunoslik bo'yicha

Ingliz tili

1. Mey J.L. Pragmatics. An Introduction. 2nd edition. - Oxford, Blackwell Publishing LTD, 2004.
2. Evans V., Green M. Cognitive Linguistics. An Introduction. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006.

Fransuz tili

8. Maslova V. A. Kognitivnaya lingvistika. – M., 2004.
9. Maslova V. A. Lingvokulturologiya. – M., 2004, 2007.
10. Maslova A. Yu. Vvedenie v pragmalingvistiku. – M.: Flinta, Nauka, 2007. – 152 s.
11. Ter-Minasova S. G. Yazyk i mezhkulturnaya kommunikatsiya. – M.: Slovo, 264 s.
12. Safarov Sh. S. Kognitiv tilshunoslik. – Samarqand: Sangzor nashriyoti, 2006. – 92 b.
13. Safarov Sh. S. Pragmalingvistika. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2008. – 286 b.

Nemis tili

1. Adamcova L. Moderne Linguistik. Wien, 2005.
2. Hamid Reza Yousef. Grundbegriffe der interkulturellen Kommunikation. München, 2014.
3. Ricken U. u.a. Cognitive Linguistik. Tübingen, 2010.
4. Safarov Sh. S. Kognitiv tilshunoslik. – Samarqand: Sangzor nashriyoti, 2006. – 92 b.
5. Safarov Sh. S. Pragmalingvistika. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2008. – 286 b.
6. Maslova V. A. Lingvokulturologiya. – M., 2004, 2007.

Ispan tili

1. Xosé Ignacio Hualde. Introduccion a la Linguistica Hispánica. España, 2016.
2. Safarov Sh. S. Kognitiv tilshunoslik. – Samarqand: Sangzor nashriyoti, 2006. – 92 b.

Qo'shimcha adabiyotlar

Lingvistik tadqiqot metodlari. Tasviriy metod. Qiyosiy-tarixiy metod. Chog'ishtirish metodi. Distributiv tahlil metodi. Bevosita ishtirokchilarga ajratish metodi. Transformatsion tahlil metodi. Oppozitsiya metodi. Komponent tahlil metodi. Stilistik tahlil metodi. Statistik metod. Avtomatik tahlil metodi. Tipologik tahlil metodi.

Tilshunoslik tarixi. Qadimgi Hind tilshunosligi. Qadimgi Gresiya va Rim tilshunosligi. Platon. Arastu grammatikasi. Stoiklar ta'limoti (eramizdan oldingi III-I asrlar). Falsafiy va grammatik davrlar. Qadimgi Rim tilshunosligi. O'rta asrlarda Yevropa tilshunosligi (476-1492). Arab tilshunosligi. Yevropada uyg'onish davri tilshunosligi (XV-XVIII asrlar). Umumiy ratsional grammatika (Por-Royal). Slavyan mamlakatlarida tilshunoslik. XIX asr rus tilshunosligi F.I. Buslaev, A.A. Potebnya. Qiyosiy-tarixiy tilshunoslik. Komparativistika davrlari. V. fon Gumboldtning tarixiy-falsafiy konsepsiyasi. Til antinomialari. Til faoliyat sifatida. Til - xalq ruhi. Tillarning rivojlanish bosqichlari. "Yosh grammatikachilar" maktabi. Leypsig to'garagi. Moskva maktabi. Qozon maktabi. F. de Sossyur lingvistik nazariyasi. Strukturalizm. Praga lingvistik maktabi. Daniya strukturalizmi (glossematika). Amerika strukturalizmi (deskriptiv lingvistik). Sho'ro davri tilshunosligi. Hozirgi zamon tilshunosligi. XX-XXI asrlar tilshunosligining yetakchi yo'nalishlari.

Tilshunoslikning zamonaviy yo'nalishlari. Generativ tilshunoslik. Kognitiv tilshunoslik. Lingvistik falsafa. Pragmalingvistika. Matn lingvistikasi. Psixolingvistika. Etnolingvistika. Tipologik lingvistika. Lingvomadaniyatshunoslik. Kompyuter lingvistikasi. Korpus tilshunoslik. Ontolingvistika. Zoolingvistika. Biolingvistika. Mentalingvistika. Lingvopoetika. Matematik lingvistika. Kommunikativ tilshunoslik. Neyrolingvistika. Paralingvistika. Diskursologiya (diskurs nazariyasi). Neyrolingvistika.

Kognitiv lingvistika

Paradigma ilmiy sistema sifatida

Ilmiy paradigma tushunchasi. T. Kunning paradigmalar nazariyasi va uning fanga ta'siri. Tilshunoslik tarixidagi paradigmalar siljishi. Qiyosiy-tarixiy paradigma, uning rivojlanish tarixi va xususiyatlari hamda tilshunoslik faniga qo'shgan xissasi. Strukturalizm paradigmasi, uning rivojlanish tarixi va xususiyatlari. Strukturalizm paradigmasining tilshunoslik fani rivojlanishida egallagan o'rni.

Antropotsentrik paradigma

Antropotsentrizm tushunchasi. Antropotsentrik paradigma va uning xususiyatlari. Antropotsentrik paradigmanning zamonaviy tilshunoslikda egallagan o'rni va xususiyatlari. Antropotsentrik lingvistik yo'nalishlar

3-mavzu. Kognitiv lingvistika faniga kirish

Kognitiv lingvistika to'g'risida umumiy ma'lumotlar. Fanning shakllanishi va rivojlanishi tarixi. Kognitiv lingvistikaning fanlararo aloqalari. Kognitiv lingvistikaning asosiy nazariy tamoyillari. Kognitiv lingvistika fanining metodologik bazasi. Kognitiv lingvistika zamonaviy tilshunoslikning yetakchi yo'nalishi sifatida. Kognitiv lingvistika doirasida chet el va O'zbekistonda amalga oshirilgan tadqiqotlar va ularning yutuqlari.

Kognitiv lingvistika yo'nalishlari: kognitiv grammatika va kognitiv semantika

Kognitiv semantika va uning tadqiqot obyekti. Semantik freym tushunchasi. Ch. Fillmor konsepsiyasi. Freym strukturasi. Konseptual makon (domeyn) tushunchasi va uning turlari. Kognitiv grammatika. Kognitiv semantika va uning tadqiqot obyekti. Kognitiv grammatika va uning tadqiqot obyekti.

Kognitiv lingvistika yo'nalishlari: Kognitiv stilistika

Kognitiv stilistika va uning tadqiqot obyekti. Kognitiv uslub tushunchasi. Stilistik vositalarning kognitiv mohiyati. Kognitiv stilistikada kategoriyallashtirish va konseptuallashtirish muammolari.

Konseptuallashtirish va kategoriyallashtirish masalalari

Kognitsiya tushunchasi. Olamni kognitiv idrok etish masalasi. Konseptuallashtirish (ongda konseptlar xosil qilish) tushunchasi. Konseptual tuzilmalar va konseptual sistema tushunchalari. Kategoriya va kategoriyallashtirish tushunchasi. Kategoriyallashtirish kognitiv faoliyat sifatida.

Kategoriyalashtirish va idellashgan kognitiv modellar. "Oilaviy mutanosiblik" konsepsiyasi. E. Roshning prototiplar nazariyasi. Konseptual va lisoniy dunyo tasviri tushunchalari va ularning o'zaro munosabatlari.

Bilim tuzilmalari va ularning verballashuvi

Bilim tuzilmasi tushunchasi. Bilim tuzilmasiga turli yondashuvlar. Bilim tuzilmalari turlari va ularning xususiyatlari. Bilim tuzilmalarining tilda birliklarida aks etishi va verballashuv usullari. Bilim tuzilmalarining til birliklarida aks etishi. Bilim tuzilmalari turlari va shakllari. Bilim tuzilmalari tipologiyasi. Kognitiv model tushunchasi. Bilim tuzilmalari shakllari: geshtalt, sxema, ssenariy, skript nazariyalari va ularning xususiyatlari.

Konsept - kognitiv lingvistikaning asosiy tushunchasi sifatida

Konsept tushunchasi. Konsept konseptual va tafakkur birligi sifatida. Konseptni tadqiq etishda lingvokognitiv va lingvokulturologik yondashuvlar. Konsept va ma'no. Konsept va tushuncha. Kognitiv lingvistikada ma'no interpretatsiyasi. Konseptlar va ularni tasniflash prinsiplari. Konsept bilimlar tuzilmasi sifatida. Konsept strukturalari.

Konsept turlari va konseptni tahlil qilish metodlari

Konsept turlari. Universal konseptlar. Milliy-madaniy konseptlar. Individual konseptlar. Strukturaviy konseptlar. Bilim tuzilmalari ifodalash tamoyiliga ko'ra konsept turlari. Konseptning verballashuv usullari. Konseptni tahlil qilish yo'llari.

Konseptual metafora nazariyasi

Kognitiv metafora kategoriyalashtirishni amalga oshiruvchi kognitiv faoliyat sifatida. Dj.Lakoff va M.Djonsonning konsepsiyasi. Kognitiv metaforaning universal xarakteri. Kognitiv metafora tafakkur birligi sifatida. Kognitiv metaforani o'rganishda turli yondashuvlar. Kognitiv metaforaning tilda aks etilishi. Kognitiv metaforaning turlari. Strukturaviy metafora va uning xususiyatlari. Ontologik metafora. Konteyner metafora. O'zatiuvchi metafora va uning xususiyatlari.

Konseptual integratsiya nazariyasi

Konseptual integratsiya nazariyasi. Konseptual integratsiya nazariyasining shakllanishi. Konseptual integratsiya nazariyasini amalga oshirish mexanizmi. Blend tushunchasi. Input tushunchasi. Kross-domeyn tushunchasi.

Axborotni til birliklarida taqsimlash tamoyillari

Kognitiv lingvistikada konseptual axborot tushunchasi. Konseptual axborotning til birliklarida taqsimlanishi va ularni tadqiq etish Konseptual axborotning verballashuv usullari va ularning xususiyatlari. Mos kelish (relevantlik) tamoyili va uning xususiyatlari. Ikoniklik tamoyili va uning xususiyatlari. Ikoniklik tamoyili va uning turlari. Tildagi tejamkorlik va o'triqchalik tamoyili va ularning xususiyatlari. Til birliklarida taqsimlangan axborotni tahlil qilish va axborotni yuzaga chiqarish usullari.

Konseptual tahlil metodlari

Kognitiv modellashirish metodi. Kognitiv xarita tuzish texnikasi. Konseptual tahlil metodi. Konseptual metaforik tahlil metodi va uning texnikasi. Til birliklarining freym tahlili va uni ko'llash texnikasi.

Lingvomadaniyatshunoslik

Til - madaniyat - e'lat masalasining tilshunoslikdagi muammosi

Til madaniyatni aks etuvchi vosita sifatida. V.fon Gumboldt, B. Uorf, E. Sepir konsepsiyalari va nazariyalari. Sepir-Uorfning lingvistik mutanosiblik nazariyasi. Til madaniy kodni verballashiruvchi vosita sifatida (A.A. Potebnya, Levi-Stross, F.I. Buslaev) nazariyalari. Tilshunoslikdagi lingvomadaniy maktablar (Yu.S. Stepanov, N.D. Arutyunova, V.N. Teliya, V.V. Vorobev).

Lingvomadaniyatshunoslik fan sifatida va uning o'rganish ob'ekti va asosiy tushunchalari

Lingvomadaniyatshunoslik fani rivojlanishining asosiy bosqichlari va yo'nalishlari va uning tilshunoslikda egallagan o'ri. Til va madaniyat o'zaro bog'liqligi masalasi. Lingvomadaniyatshunoslik fanining maqsadi va vazifalari. Lingvomadaniyatshunoslik fanining o'rganish ob'ekti va asosiy tushunchalari. Lingvomadaniyatshunoslik fani doirasida chet el va

Ikkinchi jahon urushidan so'ng G'arb adabiyotidagi falsafiy motivlar. G'arb falsafasi - falsafiy antropologizm (neotomizm, ekzistensializm, strukturalizm)dagi yangi oqimlar. Falsafiy adabiyot va falsafiy tendensiyalarga yo'g'rilgan adabiyot. "Zamon" va "Makon" masalasi. "Zamon" va "Makon" muammolarining turli xil yondashuv va tushunchalar orqali adabiyotda ifodalanishi. Fan taraqqiyoti va adabiyot. Ekzistensializm falsafasining adabiyotga ta'siri. Italyan (I. Kalvino), fransuz (J-P. Sartr, A. Kamyu), ingliz (Ayris Merdok) va nemis (Gyuntera Grass) adabiyotida ekzistensializm falsafasining xususiyatlari. Insonning o'z taqdiri uchun va jamiyatdagi o'zgarishlar uchun ma'sulligi ahamiyati talqini.

Postmodernizm oqimi

Postmodernizm haqida tushuncha. Turli yondashuvlar. Jahon adabiyotida postmodernizm konsepsiyasi. Zamonaviy adabiyotda postmodernizm. Yozuvchi va shoirlar ijodida postmodernizm ko'rinishlari. Oqimga xos xususiyatlar tahlili. Postmodernizmning taniqli vakillari.

Ikkinchi jahon urushidan keyin naturalizmning yangicha talqini

Naturalizm tushunchasi. Naturalizmning 19-asrning 50-60-yillarida shakllanishi va taraqqiyoti. Naturalizm adabiy oqim va uslub sifatida rivojlanishi. 19 va 20 asrda naturalizm talqinida turli yondashuvlarning paydo bo'lishi. Naturalizm va realizm.fan taraqqiyoti va naturalizm. Naturalistik uslubning yozuvchilar ijodida qo'llanilishi (Stiven King, R. Xouki, J. Xemmil, Peddi Chafeski)

Zamonaviy realistik adabiyotda inson ichki olamini ochib berish yo'llari va usullari

19 - 20 asrlar adabiyotida inson ichki olamini ochib berish yo'llari va usullarining farqi. J. Joys «Uliss» asarining psixologizmi.

Z. Freydning psixologiya fani taraqqiyotiga qo'shgan hissasi, uning adabiyotga bo'lgan ta'siri va shaxsning ichki dunyosini ifodalashda qo'llanilishi. Adabiyotda psixologik tahlil. Inson ichki dunyosini ifodalashda yangi uslub va usullar. J. Faulz, Grem Grin, Martin Valzer asarlarida inson psixologiyasi, ichki dunyosini ochib berish xususiyatlari, bunda realistik va modernistik estetik qarashlarining ahamiyati.

Zamonaviy adabiyotda ramzning roli

Zamonaviy adabiyotda ramzning roli. Roman, qissa va hikoyalarda ramzning turli shakllari. Badiiy adabiyotni nomlashda ramziy ma'no. Allegoriya, ramz badiiy matn va syujetning asosi sifatida. Hujjatli roman shakllanishi va badiiy asar nomlarida ramzning qo'llanilishi. Ramz ma'nosi va axamiyati (E. Doktorou). Zamonaviy ingliz adabiyotida ramz va allegoriya (G. Swift).

"Yangi jurnalizm" va hujjatli roman taraqqiyoti

Realizmning 20 asrdagi yangi ko'rinishlari. "Yangi jurnalizm" tushunchasi, turli shakllari, uslublari va ijtimoiy ahamiyati. "Yangi jurnalizm"ning dolzarbligi. Jurnalistika va adabiyot (Tomas Vulf, Normann Meyler, Trumen Kapote). Hujjatli roman yaratilishining to'rt sharti - voqealarni shaxsan kuzatish, dialoglar mazmunini berish, uchinchi shaxs nomidan xabar berish, vaziyatni to'raligicha kuzatish. Tasvirlanayotgan voqeani ifodalash usullari - kontrapunkt va polifoniya. Zamonaviy adabiyotda yangi uslublar. "Zamon" muammosiga yangicha yondashuv. Tarixiy, milliy, madaniy va ijtimoiy xodisalarni "Yangi jurnalizm"da ifodalanishi.

XX-XXI asrlarda yangi adabiy uslubiy tizimining shakllanishi

XX-XXI asr yozuvchilarining falsafiy qarashlari tufayli shakllangan ijodiy uslubning o'ziga xosligi. "Vaqt" tushunchasining yangi talqini. Yozuvning yangi shakllari - montaj, vaqt surilishi, erkin uslub, epizodlarni mantiqiy o'zaro ulanmasligi va boshqalar. Zamonaviy ingliz va amerika yozuvchilarning yozish uslubining xususiyatlari va farqi. Borliqni hujjatli aniq tasvirlash.

Zamonaviy adabiyotda "Vaqt" va "Fazo"

"Fazoviy" mavzularning adabiyotga kirib kelishi. Ilmiy fantastika taraqqiyoti. Eynshteyning "Vaqt" va "Fazo" nazariyasi tushunchalarining ilmiy fantastikaga ta'siri. O'tgan, hozirgi va kelasi zamonlarning fantastik asarlarda uyg'unligi. Realist yozuvchilar asarlarida "vaqt" tushunchasining talqini.

rivojlanshining tarixiy bosqichlari. V. Vult, E. Shouvolter, Yu Kristeva va boshqalar. Sandra Gilbert va Syuzen Gyubar tadqiqotlarini feminizmga bo'lgan ta'siri.

XXI asr chet el adabiyotshunosligi va adabiy tanqidchiligi tarixi

XXI asr tanqidchiligidagina sinergetika, globallashuv, milliylik singari masalalarga e'tibor qaratiladi. Bayoz, namuna, xotiralar, adabiy tanqidchilikda biografik metod: hasbi hol, nanoqib, tanqidiy ocherk, adabiy portret, badiiy lavhalar. Adabiy tanqid, nasr, nazm singari o'z mustaqil janrlariga ega ekanligi. Tanqidning maqola, portret, ocherk singari janrlarida ko'plab asarlar yaratilganligida XXI asr tanqidchiligidagina badiia, xotira singari janrlarning avj olayotganligi.

Adabiy oqimlar evolyusiyasi

Adabiy oqim tushunchasi. Adabiy oqimlar evolyusiyasi jarayoni. Adabiy oqimlarning paydo bo'lishi va rivojlanish bosqichlari.

XX asrga qadar mavjud bo'lgan adabiy oqimlarning rivojlanish bosqichlari

Adabiy oqimlar rivojlanish jarayoni va konsepsiyasi, turli nazariyalar. Adabiy oqimlarning hozirgi holati. Adabiy oqimlarning paydo bo'lishi. O'rta asrlarda adabiy oqimlar. Insonparvarlik konsepsiyasida muallifning o'rni. Uyg'onish davri va Ma'rifatparvarlik adabiyotshunosligi. Ingliz va Amerika adabiyotida romantizm, realizm va yangi oqimlarni o'ziga xosligi.

XX asr adabiyotida yangi oqimlarni paydo bo'lishi

Birinchi jahon urushidan keyin adabiy oqimlar taraqqiyoti. Dekadans va uni adabiyotga bo'lgan ta'siri. Naturalizm, pozitivizm, freydizm, pragmatizm, estetizm yo'nalishlarining ahamiyati. Adabiyotda yangi "-izm" larni paydo bo'lishi - abstraksionizm, kubizm, futurizm, populizm, dadaizm, ekzistensializm, syurrealizm, simvolizm. Poyavlenie "Eskepizm"ning paydo bo'lishi. G'arbiy va Amerika modernizmi taraqqiyoti. "Yo'qotilgan avlod" yozuvchilarining "private worldism" falsafasi.

Realizmnin adabiyotdagi yangi shakllari va turlari

G'arb adabiyotida realizm va modernizmning yangi ko'rinishi. "Klassik realizm" va "Yangi realizm" o'rtasidagi farqlar. Yozuvchilar asarlarida insonparvarlik konsepsiyasining talqini. Yozuvchining badiiy uslubi va asarning narratologik xususiyatlari ("ong oqimi", "ichki monolog", "retrospeksiya", "prospeksiya"). Realizm klassik an'analarning yo'qotilishi. O'zgarishlarning xususiyatlari va sabablari. Realizm va modernizm o'rtasidagi tafovut va yozuvchilarning pozitsiyasi.

Realizmnin mohiyati va asosiy tamoyillari

Realizmnin oqimining yirik namoyondalari: X. Xesse, G. Grin, J. Apdayk. Ularning jahon adabiyotiga qo'shgan hissasi. Realizmnin yangi qirralari, badiiy xususiyatlarning roli. "Kentavr" (D. Apdayk) romanida fantastika. Afsona va haqiqat birlashuvi. Insonparvarlik g'oyasining paydo bo'lishi va uning adabiyotda aks etishi. "Turmush nasn" (J. Apdayk) asarining g'oyaviy-badiiy o'ziga xosligi. "Cho'l bo'risi" (Xesse) asarining shakliy murakkabligi va uning falsafiy mazmuni. Xesse ijodida inson konsepsiyasi va uning modernizmdan farqi. G. Grinning "Monsinor Kixot" romanida grotesk, parodiya va paradoks. Paradoks - Grinning xos usul. Grin ijodida ispan motivlari. Romandagi tarix konsepsiyasi va insonparvarlik g'oyalari.

XX-XXI asr mashhur realist yozuvchilarning asarlari asosiy g'oyasi va badiiy qiymati. (D. Irving, Y. Makyuken, D. Barns, K. Bakli, Y. Benks va b.)

Modernizm oqimi

Modernizm oqimi haqida. XX asr yetakchi modernistlari ijodi. Jeyms Joys va uning "Ullis" romani. Badiiy eksperiment muammosi. Romandagi g'oyaviy qarama-qarshilik. T. S. Eliot sh'riyatining o'ziga xos xususiyatlari. M. Prustning novatorligi. Psixologik nasrning yangi turi. F. Kafka ijodida olam va inson tushunchasi ("Evrilish" povesti, "Jarayon" va "Qasr" romanlari va hikoyalari).

Adabiyotda ekspressionizm

Yetakchi ekspressionist-shoirilar ijodi (L. Bexer, F. Veyfel). Ekzistensializm falsafasi va uning badiiy adabiyotdagi ko'rinishi. J. P. Sartning "Ko'ngil aynishi" romanidagi falsafiy qarashlar. A. Kamyuning "Vabo" romani ekzistensial g'oyalar namunasi sifatida.

Ikkinchi jahon urushidan keyin xorijiy adabiyotda falsafiy qarashlarning ifodalanishi

O'zbekistonda amalga oshirilgan tadqiqotlar va ularning yutuqlari.

Lingvomadaniyatshunoslik fanining yo'nalishlari

Lingvomadaniyatshunoslik fanining an'anaviy va zamonaviy lingvistik fanlar bilan bog'liqligi. Lingvomadaniyatshunoslikning yo'nalishlari diaxronik lingvomadaniyatshunoslik va uning tadqiqot ob'ekti, chog'ishtirma lingvomadaniyatshunoslik va uning tadqiqot ob'ekti, lingvomadaniy leksikografiya va uning tadqiqot ob'ekti.

Qiyosiy lingvomadaniyatshunoslik fan sifatida

Qiyosiy lingvomadaniyatshunoslik fani rivojlanishining asosiy bosqichlari va yo'nalishlari. Qiyosiy lingvomadaniyatshunoslik fanining maqsadi va vazifalari. Qiyosiy lingvomadaniyatshunoslik fanining o'rganish ob'ekti va asosiy tushunchalari. Madaniyat turlari va ularning xususiyatlari.

Lisoniy va milliy dunyo tasvirlari tushunchalari

Dunyo tasviri tushunchasi. Dunyo tasviri shaxs va ijtimoiy ong asosini tashkil etuvchi dunyo to'g'risidagi bilimlar majmui sifatida. Dunyo tasviri turlari va ularning xususiyatlari: konseptual dunyo tasviri, lisoniy dunyo tasviri, milliy dunyo tasviri. Lisoniy va milliy dunyo tasvirining aksiologik jihati. Lisoniy dunyo tasvirini tahlil qilish metodlari. Milliy dunyo tasviri va uning xususiyatlari. Milliy dunyo tasvirlari turlari. Milliy dunyo tasvirini verbalashtiruvchi lisoniy birliklar.

Lingvokulturema lingvomadaniyatshunoslikning asosiy tushunchasi sifatida

Milliy-madaniy xususiyat tushunchasi. Milliy-madaniy xususiyatga ega til birliklari. Lingvokulturema tushunchasi. Lingvokulturema o'z ichiga shakl va ma'noni oluvchi sathlararo birlik sifatida. Lingvokulturema madaniy birlik sifatida. Lingvokulturema turli til shakllari orqali ifoda etilishi.

Lingvokulturema turlari va shakllari

Lingvokulturema turlari va ularning xususiyatlari. Realiza tushunchasi va uning turlari. Frazologik birliklarning milliy-madaniy xususiyatlari. Maqollarning milliy-madaniy xususiyatlari. Stilistik vositalarning milliy-madaniy xususiyatlari. Aforizmlar milliy dunyoni aks etuvchi til birliklari sifatida. Lingvokulturemalarning qiyosiy tadqiqi.

Milliy-madaniy xususiyatga ega til birliklarining qiyosiy tadqiqi

Chet tili va ona tilidagi milliy-madaniy xususiyatga ega lisoniy birliklarning qiyosiy tadqiqi: ekvivalentsiz leksika, realiyalar; mifologik til birliklari; paremiologik til birliklari; frazeologik birliklar; etalonlar, stereotiplar, simvollar; metafora va obrazlar (timsollar); tillarning stilistik qatlami (adabiy va noadabiy shakllar va h.k.);

Nutq etiketining milliy-madaniy xususiyatlari

Nutq etiketi va uning turlari (salomlashish, xayirlashish, buyruq berish, iltimos etish, kechirim so'rash va h.k.). Nutq etiketining milliy-madaniy xususiyatlari. So'zlashuv odobi va fe'l-atvor. Nutq etiketining qiyosiy tadqiqi.

Lingvomadaniy tadqiq metodlari

qiyosiy-chog'ishtirma - bu metod lisoniy birliklarning farqli va o'xshashlik taraflarini aniqlashga yo'naltirilgan;

komponent tahlil ushbu metod o'rganilayotgan lingvomadaniy birliklarning leksik sathda verbalashuvdagi paradigmatic va sintagmatic aloqalarini aniqlashga qaratilgan;

kross-madaniy tahlil metodi turli tillardagi lisoniy birliklarning milliy-madaniy xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan;

tavsiyiy-analitik bu metod kuzatish, taqqoslash va umulashtirishni o'z ichiga oladi hamda daliliy materiallarni yig'adi va ularning klassifikatsiyasi bilan shug'ullanadi;

tadqiq etilayotgan til birliklari semantikasini o'rganishga qaratilgan semantik tahlil metodi

Lingvopragmatika

Lingvopragmatika faniga kirish

Lingvopragmatika zamonaviy lingvistik yo'nalish sifatida. Lingvopragmatika fanining shakllanishi va rivojlanishi tarixi. Lingvopragmatika fanining maqsadi. o'rganish ob'ekti va asosiy tushunchalari.

Nutqiy akt nazariyasi va xushmuomalalik tamoyili

Nutqiy akt nazariyasining shakllanishi va rivojlanish tarixi. Nutqiy akt tushunchasi va turlari: lokutiv, illokutiv, perllokutiv aktlar. Performativ nutqiy aktlar. Nutqiy stereotip. Xushmuomalalik nutqiy qoidalar sifatida (R.Lakoff, Dj. Lich, G. Grays). Xushmuomalalik kategoriyasining maksimalari (sahovat maksimali, rozilik maksimali, simpatiya maksimali, kamtarlik maksimali va xk.). Xushmuomalakturlari va ularning turlari. Ijoiy va salbiy xushmuomalalik. Xushmuomalalik diskurs sifatida (R. Uotts nazariyasi).

Implikatura nazariyasi, nutqiy ta'sir va manipulyatsiya

Implikatura nazariyasining asosiy holatlari. Implikaturalar turlari: konvensional implikaturalar, nokonvensional implikaturalar. Nutqiy ta'sir qo'rsatish turlari. Manipulyatsiya tushunchasi va strategiyalari. Kommunikativ strategiyalar va taktikalar. Nutqiy aktning pragmatik xususiyatlari.

Adresat va adresant faktorlari

Kommunikativ-pragmatik hodisa tushunchasi. Pragmatik vazifalar turlari.

Adresat va adresant faktorlari. Lingvistik va ekstralingvistik faktorlar. Kontekst, shakl, muloqot ohangi va maqsadi, yetkazish va qabul qilish vositalari.

Kommunikativ aktning pragmatik effektivligi. Kommunikativ strategiyalar va taktikalar.

Lisoniy shaxs nazariyasi

Badiiy matnning o'ziga xosliklari. Lisoniy shaxs tushunchasi. Lisoniy shaxs turlari. Lisoniy shaxsning tarkibiy qismlari va strukturasi. Lisoniy shaxsning kognitiv qatlami. Lisoniy shaxsning semantik-stilistik qatlami. Lisoniy shaxsning lingvopragmatik qatlami. Lisoniy shaxsning lingvokulturologik qatlami. Lisoniy shaxsni ifoda etuvchi til birliklari va ularning xususiyatlari. Lisoniy shaxsni tahlil etish metodikasi.

Muloqot va uning turlari. Kooperatsiya tamoyillari

Muloqotning turlari. Kommunikativ aktning tushunish va to'g'ri qo'llash.

Kommunikativ barer tushunchasi va uni yengish taktikalari. Kooperatsiya tamoyilining asoslari va uning insonlararo muloqotdagi urni. Kooperatsiya tamoyilining asosiy maksimalari. Miqdor maksimali, sifat maksimali, relevantlik maksimali, uslub maksimali.

Noverbal muloqot va uning vazifalari

Noverbal muloqotning verbal muloqotdan farqli jihatlari, xususiyatlari va vazifalari. Muloqotni noverbal tashkil qilish shakllari va uni tushinishda yo'l qo'yiladigan potentsial pragmatik xatolar.

Xalqaro va sohalararo muloqot

Xalqaro muloqotdagi ijtimoiy-etiket omillari. Biznes va ommaviy axborotga xos muloqot turlari. Pragmatik muvaffaqiyatsizliklar. Muloqotni pragmatik muvaffaqiyatli tashkil etishda hisobga olinadigan 8 aspekt kachon va nimani qanday gapirish normalari, tezlik va pauza holati, tinglash madaniyati, intonatsiya va ohanglilik, uslubiy xosliklar, fikmi zohiran tahlil qilish, mantiqiy bog'liqlik) haqida tushuncha berish.

Og'zaki va yozma diskurs xususiyatlari.

Diskurs tushunchasi va uning rivojlanish tarixi. Bugungi kunda qo'llaniladigan diskurs tushunchasiga oid sharhlar. Diskurs turlari. Diskurs tahlili. Lingvistik yo'nalishlarga ko'ra tahlil qilinadigan diskurs taksonomiyasi. Og'zaki diskurs xususiyatlari. Og'zaki diskursning Xaym jadvali (vaziyat, vaqt, joy, ishtirokchilar, maqsad, janr, natija)ga ko'ra tahlili. Yozma diskurs shakllari va tahlili, uning og'zaki diskursdan farqi.

Ijtimoiy tarmoqdagi diskurs

Ijtimoiy tarmoqdagi diskursning o'ziga xosligi va uning kompyuter vositasida olib boriladigan sxema tahlili (Computer mediated scheme). Sinxronlik, davomiylik, tarmoq shakli va ishtirokchilari, ma'lumot hajmi va formati, ommaga taqdim etish darajasi. Virtual muloqot uchun

vujudga kelgan abbreviaturalar va yangi so'zlar.

Jamoaviy munosabatlarning pragmatik aspekti

Shaxsni jamiyatdagi rolini belgilashda diskursning roli. Buxoltz prinsiplari: shaxsning jamoaviy munosabatlarga kirishidagi dastlabki bosqich, muloqot vazifasi va turlari, g'oyalar va ularning sharhi, o'zaro bog'liqlik va subordinatsiya, ma'naviy va madaniy karashlar roli, shaxsiy diskurs shakliga ko'ra belgilangan 7 imidj. O'z nutqini chiroyli taqdim qilish normalari. "Sen nomli brend" tushunchasi tahlili. Rezyume, intervyu va motivatsion xatlar yozishdagi asosiy normalar va maslahatlar.

Rahbarlik va gender diskursining pragmatik jihati

Shaxs qudrati va salohiyatini belgilashda diskurs roli. Siyosiy diskurs va ideologiya. Lider rolini yaratishda xizmat qiladigan diskurs va nutqiy aktlar tahlili. Gender diskurs haqida umumiy tushuncha. Ayol va erkak nutkidagi farqlar tahlili. Gender tushunchasiga umumiy tavsif. Feminizm hodisasi. Gender diskursi tahlili uchun Koats tavsiya etgan 3 yondashuv: Dominantlik, Differensial va Ijtimoiy konstruktivizm.

Zamonaviy xorijiy adabiyotshunoslik

Zamonaviy xorijiy adabiyot fan sifatida. Zamonaviylik chegarasi.

Zamonaviy adabiyotning metodologik tamoyillari. Zamonaviy adabiyotning metodologik tamoyillari. Adabiyot va siyosat asrlar silsilasida. Bestseller, muallif muvaffaqiyati va adabiy muvaffaqiyat fenomenlari. Zamonaviy adabiy jarayonlar. Badiiy adabiyot va adabiy mukofotlar instituti. Zamonaviy adabiyot va adabiy tanqid. Zamonaviy adabiyot va ta'lim. Zamonaviy adabiyot va postmodernizm. "Postmodernizm" atamasi ma'nosining falsafiy va adabiy assimetriyasi. Adabiyot, modernizm va postmodernizm. Postmodernizm konsepsiyasining shakllanishi. Postmodernizm va "O'zga" muammosi. Adabiyot va feminizm. Feministik adabiyot. Postkolonial diskurs. Adabiyot va hokimiyat. Adabiy jarayonni tashkil etish shakllari. Adabiy jurnallar. Adabiy mukofotlar tizimining ahamiyati. Adabiyot va zamonaviylikning g'oyaviy konteksti. "Non fiction" adabiyoti. Zamonaviy adabiyotda muhabbat. Zamonaviy adabiyotda shahar obrazi. Zamonaviy tarixiy roman. Buyuk Britaniya va Irlandiya zamonaviy adabiyoti. Zamonaviy jahon adabiyoti vakillari.

Adabiy tanqidchilik

Adabiy tanqidchilik tarixining rivojlanish jarayonlari. Chet el adabiyotshunosligi va adabiy tanqid tarixi fanining evolyusion bosqichlari.

Qadimgi davr va o'rta asrlarda adabiyotshunoslik va tanqidchilikni rivojlanish tarixi

Platon va Aristotel. Antik davr tanqidchiligi. Ritorika va sofistika. Neoplatonizm. Klassik davr tanqidchiligi O'rta asrlar tanqidchiligi namoyondalari Dante Aligeri va Giovanni Boccaccio.

Uyg'onish davri va Ma'rifatparvarlik adabiyotshunosligi va tanqidi

Filip Sidni. Neoklassik adabiy tanqidchilik. Jon Dryden. Aleksandr Pop. Samuel Jonson. Ma'rifatparvarlik davri. Jon Lok, Jozef Eddison. Devid Xyum. Meri Uolstounkraft va feminizm masalalari.

19 asrda adabiyotshunoslik va tanqidchilik rivojlanishi tarixi

Kant va G. Hegel estetikasi. Germaniya va Fransiya romantizmi F.Shiller, F. Shlegel, Angliya va AQSh romantizmi. S. Kulridj. R.Emerson, E.Po. Realizm va naturalizm. J.Eliot, E.Zolya, U.D. Xouels. X.Jeyms. Simvolizm va estetizm. Ch. Bodeler, U. Peter, O.Uayld. Geterologik tanqid. Artur Shopengauer, F. Nisshe, X. Bergson, M. Arnold, T.Igton.

XX asrda asrlarda adabiy tanqidchilik taraqqiyoti

Z.Freyd asarlaridagi psixologik tahlilini adabiyotshunoslik va tanqidchilikka bo'lgan ta'siri. Formalistlar maktabi. V.Shklovskiy. B.Eyksenbaum. M.Baxtin. R.Yakobson, T.S. Eliot, J. Rensom va boshqalar. Chikago tanqidchilik maktabi namoyondalari. Neoaristotelizm. Strukturalistlar maktabi namoyondalari F. De Sossyur, R. Bart. Dekonstruksiya va J. Derrida ilmiy ishlari. Postkolonial tanqidchilik va adabiyotshunoslik, Yangi tarixchilik tanqidchiligi. Kitobxonlar (retseptiv) tanqidchiligining rivojlanshi.

XX asrda asrlarda feministik tanqidchilikning rivojlanishi

Feministik tanqidchilik va gender muammolari adabiyotda yoritilishi. Feministik adabiyoti